

ROLUL PREOTESELOR ÎN FAMILIE ȘI PAROHIE

THE ROLE OF PRIESTS' WIVES IN FAMILY AND PARISH CHURCH

Preot Vasile SECRIERU

Abstract: *The presence and involvement of priests' wives in family life and the parish community is a fundamental aspect of the tradition and organization of the Romanian Orthodox Church. They are viewed as vital support for both the priest and the community, fulfilling multiple roles and responsibilities. Priests' wives undertake a wide range of activities, from maintaining harmony within the family to coordinating various events and activities within the parish. Through their personal example and active participation, they serve as role models for the community and provide essential support for the spiritual mission of the priest and the Church as a whole.*

Keywords: *role of priests' wives in family and parish, function of priests' wives, contribution of priests' wives, responsibilities of priests' wives, model of conduct, education and care for community members, relationship between priest and wife, traditions and values, role and impact of priests' wives*

Această lucrare se dedică tuturor preoteselor

*„Prezența preotesei la biserică este esențială, iar lipsa ei din viața parohiei constituie un afront pentru credincioși” –
Sfântul Ioan Gură de Aur.*

*„Nu cred că poate fi un preot de mir bun, fără o preoteasă bună. După preoție, o socotesc pe soția mea cel mai de preț dar pe care mi l-a dat Dumnezeu. Peste tot și totdeauna m-a însoțit îndeaproape, sprijinindu-mă. O preoteasă excepțională, care și-a înțeles menirea și a consimțit să facă sacrificiile necesare, deloc mici” -
Preotul Iulian Stoicescu (1911–1996).*

Ne propunem, în această lucrare, să definim câteva aspecte importante ce vizează statutul și menirea preoteselor în familie și parohie. M-am străduit să descriu cât mai obiectiv activitatea și frământările prin care trec preotesele. Ele reprezintă un grup distinct din societatea noastră creștin-ortodoxă și care merită din partea celor din jur atenție și respect. Acestea sunt nu numai soțiile preoților ci și reazămul cel mai de nădejde ai clericilor de mir în activitatea lor. A fi preoteasă este un lucru foarte dificil, din partea ei se cere multă răbdare și jertfă pentru toți semenii, este cu adevărat o chemare dumnezeiască, o ofrandă adusă Tatălui Ceresc.

În *Mesajul* adresat, de noul Episcop al eparhiei Cetății Albe-Ismail, locotenent Policarp Morușca (fost Episcop al Episcopiei Ortodoxe din America), credincioșilor, la data de 20 septembrie 1941, atunci, când sosește în această eparhie din sudul Basarabiei, printre diversele chestiuni abordate, se trata și subiectul ce ține de *Familia creștină*: „Familia apoi trebuie să-și recapete prețul și prețuirea pe care i-a statornicit-o Domnul la încununare, când însuși a luat parte la nuntă, binecuvântând unirea dintre bărbat și femeie pentru nașterea și creșterea de prunci. Numai ei încheagă cu adevărat vatra familială și aduc bucuria și fericirea. Casa fără copii este pustie și viața din ea, sloi de gheață”¹.

Preotul Dionisie Gugoasă, slujitor la Catedrala din Cahul, în referatul *Ce am realizat de când sunt preot? Idealuri, greutăți și realizări*, susținut în cadrul Conferinței preoțești de la Cahul, în ziua de 11 iulie 1944, scria niște lucruri deosebite, care conțin mult adevăr și nu-și pierd actualitatea nici în zilele noastre: „Din observarea vieții preoțești, în general, cred că și familia preotului îi împovărează într-o măsură oarecare acțiunile pe tărâm bisericesc, fiindcă nu întotdeauna membrii familiei preotului se comportă în societate conform principiilor predicate de acesta enoriașilor săi. Familia preotului trebuie să aibă o purtare ireproșabilă. Copiii trebuie să dovedească, prin purtarea lor, creșterea aleasă pe care au primit-o de la părinții lor. În familiile preoțești, adesea, se constată teribile dezacorduri morale între copii și părinți sau între tată și mamă. Câtă sminteală aduce aceasta credincioșilor? Zadarnice sunt toate ostenele preotului, căci, dacă nu știe să chivernisească casa sa, cum va îngriji de biserica lui Dumnezeu (1 Timotei 3, 5).

O altă greutate pe care o întâmpină preotul în activitatea sa este dependența materială de enoriași. Această problemă nu poate fi discutată în amănunt în această conferință, fiindcă amploarea problemelor pe care le ridică și efectelor socotite de mine salutare pentru ridicarea vieții spirituale, atât a preotului cât și a enoriașilor, poate forma obiectul unui referat sau conferințe aparte”².

În *Procesul-verbal al Dării de seamă* cu privire la Conferința preoților din Protopopiatul Reni, din data de 12 iulie 1944, se menționează și faptul că „Taina cea mare a reușitei în pastorație este ca preotul să se știe coborî la picioarele credincioșilor, așa cum Mântuitorul a spălat picioarele apostolilor Săi. Preotul să fie la înălțimea Crucii, cu sufletul, cu dăruirea sa totală, pentru ca astfel să câștige încrederea poporului. Preotul să-și iubească poporul, pentru ca acesta, la rândul său, să iubească Biserica”³.

Rolul preotesei poate definit ca unul foarte mare atât în familie cât și în parohie, luptă pe două fronturi: păstrarea și unitatea familiei dar și a parohiei. Este, pe bună deptate, nu exagerăm, al doilea preot în parohie. Preoteasa este cea care trebuie să țină buna rânduială în familie dar și un climat pozitiv, sănătos în parohie, prin preocupările pe care le desfășoară. La noi, în Basarabia, preoteasa mai este numită

„matușca”, adică, „mama tuturor”. A fi preoteasă este atât o mare binecuvântare de la Dumnezeu cât și o chemare sfântă, iată, deci, că, în perioada interbelică a secolului trecut, viitoarele preotese erau absolvente ale renumitei *Școli Eparhiale de Fete* de la Chișinău, primind, aici, o educație aleasă sub toate aspectele, fiind pregătite riguros de a duce cu demnitate crucea Preoției alături de preot. Astăzi, candidatul la Hirotonie, dar și soția acestuia, care este botezată și trăiește după principiile credinței creștin-ortodoxă, având deja primită Sfânta Taină a Cununiei, se mărturisesc ambii la preotul lor duhovnic și au niște discuții foarte serioase cu acesta dar și cu Episcopul locului, care va săvârși Sfânta Taină a Preoției pentru viitorul cleric. Preoteasa este un Om al lui Dumnezeu, dând dovadă de următoarele virtuți: blândă, înțeleaptă, răbdătoare, rugătoare, postitoare, smerită, harnică și milostivă. În opinia noastră, pentru a reuși în viață și a dobândi mântuire sufletească, preoteasa mereu trebuie s-o aibă ca model de viețuire pe Maica Domnului, rugându-i-se și cerându-i ajutorul în toate clipele vieții sale.

Un alt cleric din sudul Basarabiei, preotul Eutihie Rudnâi, din parohia Chilia Nouă, la 2 iulie 1944, în cadrul Conferinței preoțești de la Chilia Nouă, prezenta referatul cu tema *Ce am făcut de când sunt preot? Idealuri, greutăți și realizări*, printre multele lucruri interesante descrise, tratează și acest aspect ce ține de importanța și rolul pe care o are preoteasa în parohie: „Ar fi cazul să vorbim și despre rolul preotesei în viața unei parohii. Când te gândești la activitatea pastorală a preotului, numai-decât îți trece prin gând ființa lui, viața lui, familia lui. Te gândești la cei doi factori, doi primi martori ai vieții parohiale: preotul și soția lui, preotul în principal. Și dacă se depune multă grijă pentru slujba preotului, nu ar fi logic să neglijăm și problema soției care nu e străină de misiunea soțului, de intimitatea sa față de preot. În sensul acesta, Basarabia a fost la înălțime, având o tradiție după care ficele de preoți deveneau și ele soții de preoți, trecând printr-o pregătire riguroasă, prin Școala Eparhială de Fete. Dar așa - ce se întâmplă? Câte o soție nu a avut nici în clin, nici în mănecă cu viața soțului, ignoră și nu respectă cerințele în conduita preoțească și își creează alte orizonturi și atitudini și iată-l, bietul preot, luptând pe două fronturi. Și de câte ori, în această problemă, preotul sau cedează capriciilor, sau intră într-un conflict insuportabil cu familia, devenind un naufragiat pentru toată viața. Nu vreau să spun că preotul decade datorită exclusiv familiei. Familia sănătoasă îi servește tocmai ca un punct de plecare în preocupările sale pastorale. Pe lângă acestea, de multe ori tocmai preoteasa este interpretul cel mai bun al celor ce se adresează preotului. O preoteasă la locul ei este ca o mamă pe lângă tată, cel mai accesibil interpret al dorinței și al nevoilor fiilor duhovnicești. De câte ori, în anumite situații preoteasa îndrumă și clarifică unele complicații în activitatea pastorală a preotului. Preoteasa îi dă posibilitatea să vadă în ea, ca într-o oglindă, plusurile și minusurile în purtarea și activitatea lui și în general, opinia celor din parohie. În condiții normale, familia preotului ar fi un îndrumător al vieții parohiale”⁴.

Deseori, preotesele îndeplinesc funcția cântăreților bisericești, preoții, de cele mai multe ori, nu au cu cine săvârși sfintele slujbe, neavând dascăli la biserică. La nivelul unor protopopiate sau eparhii, s-au organizat coruri compuse din preotesent înregistrate și alte activități frumoase ale acestora.

Ea este cea care întreține în bună rânduială curățenia în biserică, se ocupă de pregătirea agapelor, are grijă de casa parohială, amenajează curtea bisericii, în timpul rece al anului face focul pentru a încălzi soba din camera pentru botez, este sufletul

activității filantropice și de caritate din parohie, organizează și conduce corul bisericesc, seratele culturale, școala duminicală, promovează ore de Religie la școală, se ocupă de buna funcționare a bibliotecii și muzeului parohial, a cantinei și garderobei sociale ș.a. În timpul slujbelor, atunci când copiii sunt mici, preoteasa cu o mână leagănă căruciorul sau ține copilașul în brațe, iar cu cealaltă mână urmărește în cartea de slujbă și este atentă să dea răspunsurile la strană. Preoteasa reprezintă un mare și adevărat sprijin pentru preot, duce alături de acesta Crucea care i-a fost încredințată la primirea Sfintei Taine a Preoției. Ea este obligată să se împartă între familie și parohie, dând dovadă de abilități diplomatice și multă înțelepciune, asumându-și această nobilă și dificilă misiune la care a fost chemată. La marile sărbători trebuie să reușească să pregătească sfântul locaș pentru slujbă, dar și casa și masa pentru oaspeți, având în grija ei și copiii. Pe timpul Pandemiei, din cauza restricțiilor impuse de către autorități slujitorilor bisericeștilor, de multe ori, în timpul nopții, ajută preotul la sfintele slujbe. Preoteasa constituie mereu un veridic etalon de conduită, sub toate aspectele, pentru toate creștinii din parohie. Prin exemplul personal, ea devine un far de lumină pentru cei din jurul ei. O preoteasă vrednică este o adevărată comoară atât pentru preot cât și pentru întreaga parohie. Un cleric cu mult har are neapărat și o preoteasă înzestrată cu cele mai nobile calități, ea este nu numai stâlpul familiei dar cel al parohiei. O parohie vie, sănătoasă are, cu siguranță, nu numai un preot iscusit, dar și o preoteasă destoinică, „o mamă a tuturor”, înțeleaptă, înțelegătoare și bună povățuitoare. Viața și trăirile, adică, crucea unei preotese, poate fi înțeleasă cu adevărat, pe deplin, numai de către cele ce au dus această povară.

Multe preotese, pe lângă activitatea prodigioasă pe care o desfășoară la biserică, în parohie, sunt angajate și în câmpul muncii: școală, spital, bibliotecă, grădiniță, funcționari publici, comercianți la piață, dar sunt și din acelea, care împreună cu preoții, sunt angajate zilieri la muncile agricole, în special, toamna, la recoltatul strugurilor de vie, primăvara la tăiatul viței de vie sau la prășit, pe parcursul săptămânii. Nu este nici o noutate că, în familie, preotesele sunt cele care se ocupă cu precădere de educația și îngrijirea copiilor. Soțiile clericilor trebuie să fie mulțumite mereu cu puținul material și financiar pe care îl au în familie și gospodărie, sunt cazuri, când în unele zile nu există nici un bănuț pentru procurarea unei pâini sau unor dulciuri, fructe pentru copiii lor. Preoteasa, de multe ori, este nevoită să poarte, mai mulți ani, aceiași haină sau pereche de încălțăminte. Crucea pe care o duce preoteasa este una foarte grea și presupune o mare jertfă, o viață împresurată cu multe neajunsuri materiale și ispite venite de la lume și vrăjmași Deseori, apar și unele neînțelegeri, conflicte între preot și preoteasă, datorită problemelor financiare dar și a altor lipsuri din familie. Spre marele nostru regret, constatăm și existența unor cazuri când unele preotese nu se ridică la înălțimea și menirea la care au fost chemate, dând dovadă de: mândrie excesivă, divorțuri, clevetiri, lăcomia de arginți, luxul pentru haine, mașini și averi, excocherii, unele având pretenția de a conduce preotul și ai dicta cum să acționeze sau să rezolve unele situații apărute în viața parohiei.

Atunci când preotul și preoteasa sunt trimiși într-o parohie trebuie să fie conștienți de faptul că au datoria de a sluji comunității de acolo. La început de cale, ca și oricare altă familie, familia clericului trece prin multe încercări, mai ales cele de ordin material, dar cu mult tact și răbdare surmontează aceste momente dificile din viața lor. Preotul și preoteasa sunt obligați să facă front comun împotriva tuturor provocărilor,

ispitelor care le întâmpină în sânul familiei și parohiei. Este necesar că atât unul cât și celălalt să aibă un preot duhovnic cu mult har care să-i mărturisească cât mai des pe amândoi, povățuindu-i și sprijinindu-i în toate activitățile lor. Succesele, roadele clericului în ogorul credinței se datorează nu numai meritelor sale personale dar și sprijinului acordat de către preoteasă. Ea este cea care se jertfește pentru întreaga familie dar și pentru parohieni, devenind o „mamă” duhovnicească pentru întreaga parohie. Mereu, trebuie să dea dovadă de o ținută morală ireproșabilă pentru a nu face sminteală printre creștini, adunându-i pe aceștia în jurul ei, așa cum cloșca strânge puii sub aripile sale. Este persoana care face acte de milostenie pentru toți sărmanii și neputincioșii din parohie. Creștinele, de multe ori, cer anumite sfaturi de la preoteasă ce țin de credință și familie, cum să procedeze corect într-un caz sau altul. Jugul acesta al Preoției, care este unul foarte greu, este dus nu numai de către preot dar și preoteasă, care presupune din partea ei să dea dovadă de multă înțelepciune, responsabilitate și seriozitate, o adevărată ofrandă pe altarul credinței. Preotul se consultă cu soția sa atunci când apar unele dificultăți în viața parohiei, cerându-i mereu sfatul și susținerea ei. Preoteasa reprezintă o candelă aprinsă atât în familia preotului cât și în parohie, jertfindu-se pentru familie și parohie, care poate fi numită „familia mare”. Preotul și preoteasa au datoria morală să iubească necondiționat pe toți creștinii din parohia încredințată, de la mic la mare, să se roage pentru aceștia, să-i ajute, neținând cont de starea lor etnică, materială sau socială. Preoteasa reprezintă o sursă permanentă care alimentează bateria sufletului soțului, pentru ca acesta să poată duce cu multă demnitate Crucea pe care i-a fost încredințată la Hirotonie. Indiferent de perioada pe care o parcurgem, provocările pentru preotese rămân mereu aceleași.

Sfântul Apostol Pavel, Apostolul neamurilor, în *Epistola către Timotei* (I Timotei, III, 11), descrie care sunt virtuțile necesare soției unui cleric, adică, a preotesei: „Femeile (lor) de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate”⁵.

Un portret al preotesei ideale a fost realizat și de către părintele Arsenie Boca, un mare duhovnic român al secolului al XX-lea, numit și „Sfântul Ardealului”: „Cunoașterea armonică, adică sub cele mai fundamentale aspecte, a persoanei, este calea cea mai sigură care duce la o căsătorie bună. O atenție deosebită se impune tinerilor teologi, care optează pentru preoția de mir, în alegerea ființei care va trebui să-i fie nu numai soție ci și colaboratoare, să fie o adevărată preoteasă. Aceasta deoarece căsătoria nefericită a preotului are urmări din cele mai dezastruoase atât pentru preot, cât și pentru credincioșii pe care-i păstorește. Atenție, deci: viitoarea soție a unui preot, pe lângă alte calități – sănătoasă trupește, gospodină, modestă - trebuie să aibă și o credință puternică și luminată în Dumnezeu. Să aibă dragoste față de Biserică și de credincioșii în mijlocul cărora va trebui să trăiască. Luxul, mândria, privirea de sus, sunt mari defecte ale unei soții de preot, în condițiile vieții de azi a oamenilor”⁶.

Ieromonahul Nicodim Sachelarie, în lucrarea *Pravila Bisericească (Manual pentru Duhovnicie)*, ne aduce în prim plan mai multe canoane, care fac referire la statutul preotesei, soția preotului: „Ea este soția legitimă a preotului sau a diaconului mirean. Ea nu trebuie să fi cunoscut alt bărbat până la căsătorie, ci să fi fost fecioară”. - Lev. 21, 13-14.

1. „Femeia vreunui mirean care a preacurvit, de se va dovedi, unul ca acela nu poate intra în cler, iar dacă va preacurvi după ce a fost (bărbatul) hirotonit, este dator

să o lase". - Neocez. 8. De ce? „Nu știți că cine se lipește de o curvă, este un singur trup cu ea?”. - I Cor. 6, 16.

„Întrucât sunt amândoi un trup, amândoi au aceleași obligații morale. Situația preotesei n-a fost prevăzută special în canoane, „întrucât femeia este o parte a bărbatului și din el luată și alcătuită, și din această pricină Dumnezeu, aproape în toate locurile din Scriptură, se adresează bărbatului ca cel întâi zidit, fiindcă sunt doi într-un singur trup, și împreună cu bărbatul se înțelege și femeia”. - Sfântul Ciprian, *Despre purtarea fecioarelor*, 4.

2. „Episcopul sau diaconul să nu lase pe soția sa sub cuvânt de evlavie, iar dacă o va lepăda, să se afurisească și neînduplecându-se să se caterisească”. - Apost. 5.

3. „Soția celui ce s-a ridicat la treapta episcopală, în urma învoirii dintre dânșii să se despartă, și după ce dânșul a fost hirotonit episcop, să intre într-o mănăstire departe de reședința episcopală, cu îngrijirea episcopului. Iar de va fi vrednică, să se ridice la rangul de diaconiță”. - VI Ecum. 48. Vezi: *Arhieria*.

„Dacă soția nu voiește, preotul nu poate fi hirotonit episcop. După ce amândoi s-au învoit a se călugări, să meargă la mănăstire și după ce se călugăresc amândoi, atunci se poate face hirotonia de episcop. Dacă preoteasa, odată călugărită, după hirotonia episcopului spune că nu renunță la viața de căsătorie, ea nu se ține cu forța în mănăstire, fiindcă nu trebuie glumit cu ce nu se poate glumi!”.

4. „Preotul de-i va face femeia lui preacurvie, acela să se călugărească într-o mănăstire”. - PBG p. 114 (107):

5. „Iar de va fi preot și va curvi preoteasa lui, poruncesc Dumnezeieștii Părinți de-i va fi voia să-și ție preoția, să se despartă de dansa de tot, iar de va vrea să o țină pe dansa ca mai înainte, atunci se desparte de rânduiala preoției în care se află, pentru că acea preoteasă a lui care a curvit, dacă s-a spurcat este spurcată, pentru aceea preotul ei, de se va amesteca cu ea se face tot un trup, de aceea și el se amestecă întru spurcăciunea celui alt și este spurcat; drept aceea nu poate veni să fie întru slujba Bisericii”. - PMB gl. 84. Vezi: *Curvia clericului, Văduvia, Hirotonia, Preoția, Recăsătorirea preotului*⁷.

La întrebarea unui creștin, *Cum ar trebui să arate preoteasa?*, distinsul preot profesor Constantin Necula, de la Sibiu, răspunde cu un spirit destul de obiectiv și multă abilitate, astfel: „Noi cred că avem preotese ideale. Trebuie să suporte aerele popii, cultura lui de superioritate duhovnicească, împrăștierea lui și mai ales trebuie să suporte și presiunea comunității care oricât de bun ar fi părintele și oricât de tandri în pastorație, familie preoțească, tot nu-s buni de nimic, știm noi cu popii, fură, curvari, bețivi, îi știm noi bine de tot. Cred că preoteasa trebuie să fie un om, cu simplitatea ei, cu grijile ei. Din nefericire, preotesele noastre îmbătrânesc înainte de vreme pentru că trag și grijile noastre, ale preoților. Știți că noi când ne căsătorim cu soțiile noastre, le cerem mâna, dar uităm să le spunem că imediat le și trădăm. Că mireasa noastră principală este Biserica, iar ele au conștiința că nu pot concura cu această mireasă care e Biserica. E greu. De aceea, sărut mâna doamnelor preotese”⁸.

O altă mare personalitate a Ortodoxiei contemporane, Preacuviosul Arhimandrit Efrem Vatopedinul, de la Mănăstirea Vatopedu din Muntele Athos (Grecia), un bun prieten al Bisericii Ortodoxe Române, din întâlnirile online cu soțiile de preoți, ne oferă câteva *Cuvinte* (îndrumări) pline de duh, înțelepciune și adevăr, de încurajare și mângâiere pentru toate preotesele: „Să vă îndepliniți misiunea cu poftă și cu

entuziasm, pentru că așa sunteți în voia lui Dumnezeu. Și când veți vedea că toate ușile sunt închise, să știți că toate vi se vor deschide. După cum spunea și Sfântul Iosif Isihastul, la capătul răbdării istovitoare, se face simțit harul lui Dumnezeu”.

„Să nu uitați niciodată că aveți un rol, o misiune însemnată, o slujire deosebită și o contribuție importantă de adus în lume”.

„Trebuie să știm că drumul către Hristos este întotdeauna un drum al Golgotei. De aceea, calea pe care mergeți voi împreună cu soții voștri este o cale deosebită și binecuvântată. Este o cale cu mult har, dar pe care apar multe piedici de la diavol”.

„În spatele unui preot bun stă o preoteasă bună, iar în spatele unui preot lipsit de grijă duhovnicească, de multe ori se găsește o preoteasă lumească”.

„Asumându-vă povara familiei, îi ușurați crucea preotului și așa are posibilitatea de a se ocupa de turma sa. Astfel, contribuiți și voi, preotesele, la lucrarea de mântuire a Bisericii”.

„Dacă priviți slujirea și misiunea voastră și a soților voștri într-un mod duhovnicesc, cu bucurie vă veți asuma această povară a familiei”.

„Când soții voștri preoți lipsesc de acasă, pentru că au îndatoriri păstorești, atunci lipsește și mângâierea omenească. Iar Dumnezeu nu vă va nedreptăți, ci vă va trimite mângâierea dumnezeiască”.

„Să vă îndepliniți misiunea cu poftă și cu entuziasm, pentru că așa sunteți în voia lui Dumnezeu. Și când veți vedea că toate ușile sunt închise, să știți că toate vi se vor deschide. După cum spunea și Sfântul Iosif Isihastul, la capătul răbdării istovitoare, se face simțit harul lui Dumnezeu”.

„Mă rog ca harul lui Dumnezeu să vă dea această putere să fiți întotdeauna bucuroase, să aveți nădejde și pe toate să le lăsați în seama lui Dumnezeu”⁹.

Unul dintre slujitorii altarului, trecuți prin temnițele comuniste, părintele Iulian Stoicescu (1911-1996), referindu-se la rolul și importanța preotesei în viața preotului, afirma: „Nu cred că poate fi un preot de mir bun, fără o preoteasă bună. După preoție, o socotesc pe soția mea cel mai de preț dar pe care mi l-a dat Dumnezeu. Peste tot și totdeauna m-a însoțit îndeaproape, sprijinindu-mă. O preoteasă excepțională, care și-a înțeles menirea și a consimțit să facă sacrificiile necesare, deloc mici”¹⁰.

Se poate spune că „preoteselor-țărance de altă dată li se potrivește cuvântul, prin care izbutise marele învățat Dimitrie Cantemir să încondieze pe vlădicii de odinioară ai Moldovei scriind despre ei că, deși lipsiți de învățătură mai înaltă, erau totuși foarte instruiți în ale Duhului - „spiritu instructissimi”. La fel și preotesele vrednice din trecut, deși nu fuseseră împărtășite de vre-o știință cărturăsească deosebită, erau străbătute de Duhul cucerniciei, care le ajuta să-și împlinească după cuviință misiunea educativă. Preotesele, cu mai multă învățătură, din zilele noastre ar putea lua adeseori câte un îndemn folositor de la înaintașele lor în carieră, părăsindu-și deprinderile mai puțin compatibile cu sobrietatea și cucernicia, obligatorii situației lor sociale. Cele pornite, în chip ostentativ, spre patima consumului de tutun, a vopsirii unghiilor și a părului, ar trebui să-și aducă aminte de o predică rostită de talentatul Antim Ivireanu în Catedrala Mitropoliei din București, sfătuindu-și ascultătoarele să nu se mai împodobească neconținut cu „flecuri drăcești”. La întrebarea: *Știi cum să plăci bărbatului?* - el răspundea prin aceste cuvinte simple: „cu înțelepciune, cu curățenie, cu bunătate și cu blândețe, iară nu cu flecuri de acestea”, adăugând: „toate acestea le-am zis, nu ca să vă ocărăsc, ci ca să vă învăț, să lepădați pe acest drac cumplit, care este mândria, pe acest

șarpe otrăvitor, care foarte și-a vărsat veninul lui ...". De cât ajutor îi poate fi păstorului sufletesc o credincioasă și devotată tovarășă de viață, este îndeobște cunoscut. Autorii tratatelor de teologie practică-pastorală nu uitau să consacre capitole speciale pentru lămurirea acestei probleme în toate ramificațiile ei de un incontestabil interes educativ. Tipărind la Zurich, în 1946, o carte cu titlul *Die Lehre von der Seelsorge*, preotul profesor Eduard Thurneysen de la Universitatea din Basel, insistă în capitolul final asupra condițiilor necesare spre a transforma viața familială a preotului într-o viață de model pentru întreaga mulțime a credincioșilor săi, doritori să întâmpine și din partea preotesei deplină înțelegere și prețuire spre a putea frecventa casa preotească în orice vreme cu toată încrederea. Iar cu privire la relațiile dintre preot și soția sa, același eminent autor elvețian subliniază postulatul celei mai desăvârșite încrederi în așa măsură, încât să nu ascundă tovarășei sale de viață nimic din frământările propriului său suflet. Dimpotrivă, să i le împărtășească, fără nici o reticență, ca într-o spovedanie cotidiană, căutând în cuvintele și atitudinile ei: alinare, mângâiere și îmbărbătare. O poate face - adaugă autorul - numai trăind cu ea în cea mai deplină contopire sufletească prin credință, ceea ce constituie, evident, premisa vieții lor familiale. Acum, când se desfășoară multiple stăruinți pentru o cât mai temeinică pregătire a viitorilor preoți, în cadrele institutelor teologice universitare, nu ar fi oare cazul să se procedeze și la studierea unor modalități potrivite să contribuie la buna pregătire a viitoarelor preotese, trezind în sufletul lor conștiința răspunderii pentru misiunea educativă, ce au de împlinit alături de tovarășii lor de viață și împreună cu ei?"¹¹.

Considerăm, necesar, ca Patriarhia Ortodoxă Română, în viitorul apropiat, să declare unul dintre ani, *Anul Omagial al preoteselor*, prin organizarea de numeroase întâlniri, tabere, lansări de carte, concerte, conferințe, simpozioane ș.a. În calendarul nostru creștin ortodox, la „Duminica femeilor mironosițe” (a treia duminică după Paști), dacă nu contravine unor norme, să fie scris „și cel al preoteselor”.

Episcopul, ca un adevărat părinte duhovnicesc, are menirea de a se interesa cât mai des posibil și îndeaproape de problemele cu care se confruntă preotesele, cercetându-le, ajutându-le și încurajându-le tot timpul.

Din cele mai vechi vremuri, dar și în prezent, s-au înființat diverse *Asociații ale preoteselor*, care aveau mai multe întruniri cu ierarhul locului și unde erau puse în discuție numeroase probleme cu care acestea se confruntau. În opinia noastră, cel puțin odată în an, ierarhii noștri trebuie să aibă astfel de întâlniri cu doamnele preotese, invitate și cele văduve, lipsite de orice ajutor, cărora li se cuvine de la Eparhii, lunar, o contribuție socială, crearea unui fond special în fiecare eparhie pentru sprijinul preoteselor rămase văduve. Un mare ajutor ar fi pentru preotese acordarea unui mic ajutor financiar, niște alocații, pentru îngrijirea copiilor măcar până la vârsta de 3 ani, venit din partea Patriarhiei Române. Ar fi util, deasemenea, ca o mângâiere și încurajare, crearea unui ordin sau mențiune specială pentru preotese, în special, pentru cele ce au născut și educat mai mulți copii, ce ar fi conferite cu diverse ocazii, arătându-le recunoștința față de răbdarea și munca lor istovitoare. În memoria colectivă a comunității unei localități rămâne nu numai faptele și chipul blând al păstorului dar și amintirile frumoase despre preoteasă.

Pe această cale, le aducem un pios omagiu tuturor preoteselor, acestor ființe nobile cu suflete și inimi mărețe, care reprezintă niște modele de mucenicie și bărbăție creștinească, izvoare (surse) nesecate de energie pozitivă, candelile aprinse ale credinței

noastre strămoșești ortodoxe.

Note:

1. *Mărturisiri înaintea mării încercări*: Conferințele preoțești din Episcopia Cetății Albe-Ismail (iulie 1944). Studiu introductiv, note și comentarii de George Enache. Chișinău: [s. n.], 2018, p. 55.
2. *Ibidem*, p. 388.
3. *Ibidem*, p. 435.
4. *Ibidem*, pp. 186-187.
5. *Biblia sau Sfânta Scriptură*. [S. l.]: Ed. Institutului Biblic de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1994, p. 1348.
6. STREZA, Nicolae. Îndrumările Părintelui Arsenie Boca. In: *Mărturii despre Părintele Arsenie*. [S. l.]: Ed. Imago, 2003.
7. SACHELARIE, Nicodim. *Pravila Bisericească (Manual pentru Duhovnicie)*. [S. l.]: Ed. „Credința strămoșească”, 2009, pp. 299-301.
8. NECULA, Constantin. *Cum ar trebui să arate preteasa?* Răspunsul plin de înțelepciune al unui cunoscut părinte. Online. Disponibil: <https://www.antena3.ro/actualitate/religie/cum-ar-trebuie-sa-arate-o-preteasa-raspunsul-plin-de-intelepciune-al-unui-cunoscut-parinte-408402.html> [accesat 2024-03-27].
9. *Cuvinte extrase din întâlnirile online ale Arhimandritului Efrem Vatopedinul cu soțiile de preoți*. Online. Puteți urmări înregistrările complete aici: 19 noiembrie 2021 și 28 ianuarie 2021. Disponibil: <https://doxologia.ro/cuvinte-de-incurajare-mangaiere-pentru-sotiile-de-preoti-de-la-arhimandritul-efrem-vatopedinul> [accesat 2024-03-28].
10. NICOLESCU, Costion. Un preot de foc. Părintele Iulian. Ediția 1-a. București: Ed. Bizantină, 2000, p. 24.
11. *Renașterea* : Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului, Misiunea educativă a preoteselor, Cluj, 1949, 15 mi, p. 1.